

Mika Andersson & Caroline Mellgren

Anmälningbenägenhet vid utsatthet för hatbrott

The tendency to report hate crime victimization

There are indicators suggesting that the tendency to report hate crime victimization to the police is lower in comparison to crimes without such a motive. There are also reasons to believe that victims of hate crime base their cost-benefit analysis of whether to report on a unique set of factors that differ from other crime types. The present study compares report rates for hate crimes and crimes without a bias-motive among Swedish university students. Reasons from refraining from reporting are also examined through a thematic analysis. The results show that victims of hate crime report their victimization to a significantly lower extent than other victims. Those who refrain from reporting trivialize and normalize their experiences, find alternative solutions to handle their victimization, and/or have a low trust in the police.

Författare

Mika Andersson är doktorand vid Institutionen för hälsa och samhälle, Malmö högskola.

Caroline Mellgren är doktor i medicinsk vetenskap och studierektor för grundutbildningen i kriminologi vid Malmö högskola.

Kontakt: mika.andersson@mah.se

Inledning

Hatbrott är ett samlingsbegrepp för brott som begås med syfte att kränka eller angripa en person baserat på gärningspersonens uppfattning om dennes etnicitet, nationalitet, ras, religion, sexuella läggning eller liknande omständighet (Brå, 2014). Flera aspekter särskiljer hatbrotten från brott utan sådana motiv och det finns ett särskilt behov av att studera hatbrott som en specifik form av utsatthet.

Personer som utsatts för hatbrott rapporterar högre nivåer av oro, rädsla, depression och koncentrationssvårigheter i jämförelse med personer som utsatts för brott utan sådant motiv (McDewitt et al., 2001; Iganski & Lagou, 2009). Dessa konsekvenser dröjer sig också kvar under en längre tidsperiod i jämförelse med konsekvenser för brott utan hatbrottsmotiv (ibid.). Detta tros vara en konsekvens av att brottet motiverats av en fientlighet gentemot den utsattas jag, dvs. något som individen är oförmögen att påverka (Perry, 2001; Iganski & Lagou, 2009). I de fall brottsutsatta tillämpar strategier för att minska risken att utsättas riktas dessa vanligtvis mot den aspekt av den utsattas jag som var objektet för våld vid själva brottet. Sådana strategier kan vara att dölja religiösa symboler, undvika att hålla sin partner i handen på en offentlig plats, eller undvika platser och områden som uppfattas som särskilt intoleranta (Moran & Sharpe, 2004; NUS 2011: 2012). Därmed fortsätter offrets jag att utsättas för angrepp långt efter det att själva brottet upphört.

Förutom hatbrottens konsekvenser för det enskilda brottsoffret antas hatbrott påverka hela den grupp som den utsatta tillhör (Perry & Alvi, 2012). Utifrån denna spridningseffekt har hatbrotten kallats "budskapsbrott" som signalerar till hela grupper att de inte är säkra (Perry, 2001; Iganski, 2002). Hatbrotten är dessutom ofta upprepade till sin karaktär (NUS 2011: 2012) och den kumulativa effekten av att utsättas för exempelvis trakasserier på vardaglig basis bidrar till att utsattheten normaliseras. Tillsammans skapar detta allvarliga konsekvenser för den som utsätts. En annan faktor som lyfts fram specifikt för hatbrotten är offrens utbytbarhet, vem som helst ur den grupp som riskerar att utsättas är ett potentiellt offer (McDevitt et al., 2003).

Trots att hatbrott lyfts fram som särskilt allvarliga brott är kunskapen om dess omfattning begränsad. Detta beror till viss del på att det troligtvis endast är en liten del som anmäler att de utsatts för hatbrott. Förtroendet för rättsväsendet har visat sig vara lågt bland minoriteter som är särskilt drabbade av hatbrott (SOU 2005:56, 2006:30; RFSL, 2013). Detta tros delvis vara en konsekvens av strukturell diskriminering och en rädsla för att inte bli trodd eller dåligt bemött vid kontakt med myndigheter, så kallad sekundär viktimisering (ibid.). Av dessa anledningar är anmälningsbenägenheten sannolikt låg. Vanligtvis används Nationella Trygghetsundersökningen (NTU) som underlag för att belysa frågan om mörker-

tal. Men i NTU efterfrågas endast en del av de brott som omfattas av paraplybegreppet hatbrott vilket innebär att många brott aldrig rapporteras som hatbrott i NTU¹.

En låg anmälningsbenägenhet medför problem då det kan leda till att potentiella gärningspersoner betraktar hatbrott som ett riskfritt brott. Därtill är anmälningsstatistiken en faktor som får konsekvenser för polisens resursfördelning (Skogan, 1984). En låg anmälningsbenägenhet kan därmed leda till ett sämre skydd för vissa brottstyper och brottsutsatta; "If the poor, racial minorities, and those who feel that they are systematically mistreated by the police are less willing to report their experiences, all of the consequences of nonreporting also will accrue to their disadvantage" (Skogan, 1984, s. 117).

Den aktuella studien skiljer sig från NTU genom att den undersöker flera brottskategorier, och genom sitt fokus på en studentpopulation. Trots att studenter enligt attitydundersökningar är en tolerant grupp (Coenders & Scheepers, 2003) har internationella studier visat att utsatthet för hatbrott bland studenter är särskilt hög (Perry, 2011; NUS 2011: 2012). I en svensk kontext uppger fler studenter som tillhör minoritetsgrupper att de överväger att hoppa av sina studier än vad studenter tillhörande majoritetspopulationen gör (SFS 2008). Minoritetsstudenterna rapporterar också högre nivåer av diskriminering och stress (ibid.), samtidigt som det saknas kunskap om studenters utsatthet för hatbrott bland studenter. I studien undersöks därför utsatthet för hatbrott och anmälningsbenägenhet i en studentpopulation. Därutöver kartläggs anledningar till att man avstår från att anmäla utsatthet för hatbrott.

Bakgrund

Begreppet hatbrott introducerades som paraplybegrepp i en svensk kontext först under 1990-talet. I en svensk kontext omfattar begreppet hatbrott hets mot folkgrupp, olaga diskriminering, och samtliga brott som återfinns i brottsbalken i de fall motivet varit att kränka den utsatta utifrån dennes upplevda etnicitet, nationalitet, ras, religion, sexuella läggning eller liknande omständighet. I linje med Brå (2009) inkluderas könsöverskridande identitet eller uttryck inom kategorin "liknande omständighet" i den här studien. Denna definition används numera även av Polisen och Åklagarmyndigheten (Polisen, 2015). Det bör dock förtydligas att den rådande definitionen har varit under utveckling under en lång tid. Det bör även lyftas fram att skyddade grunder och lagrum för hatbrott skiljer sig åt mellan olika länder. I Storbritannien, Kanada och vissa stater i USA inkluderas även funktionsnedsättning och kön som skyddade grunder (Mcphail, 2003; Grattet & Jenness, 2003).

1 I Nationella Trygghetsundersökningen (NTU) inkluderas självrapporterad utsatthet för misshandel, hot, personrån och trakasserier med homofobiska, anti-religiösa eller främlingsfientliga motiv. Information om övriga brottstyper, såsom ofredande, olaga diskriminering eller hets mot folkgrupp, och hatbrott med hetero-, bi- eller transfobiska motiv saknas därmed i NTU.

Kunskapen om förekomsten av hatbrott är i dagsläget begränsad. Enligt Nationella Trygghetsundersökningen (NTU) utsätts 1–2 procent av befolkningen årligen (Brå, 2014). Samtidigt är utsattheten bland minoritetsgrupper väsentligt högre än i den generella befolkningen; i Tibys (1999) avhandling om hatbrott bland hbt-personer uppgav 26 procent att de utsatts för hatbrott med homo-, bi- eller transfobiska motiv. Detta innebär att studier om hatbrott bör ta hänsyn till att utsattheten kan skilja sig väsentligt åt mellan olika populationer.

Generella mönster för anmälningsbenägenhet och aktuellt kunskapsläge om anmälningar med hatbrottsmotiv

Internationellt sett utmärker sig Sverige för en hög anmälningsbenägenhet (van Kesteren, et al., 2013) och ett högt förtroende för polisen (Kutnjak Ivkovic, 2008; Van Damme et al., 2015). Samtidigt är förtroendet för rättsväsendet lågt bland minoritetsgrupper som är särskilt utsatta för hatbrott (SOU 2005:56, 2006:30; RFSL, 2013), något som svensk polis lyft fram som en utmaning gällande hatbrotten (Polisen, 2015). Det är dock oklart i vilken utsträckning förtroendet för rättsväsende och polis påverkar individers benägenhet att anmäla (Skogan, 1984; Kääriäinen & Sirén, 2011), samtidigt som studier med fokus på hatbrott saknas. Individer som utsätts för brott gör ofta en form av cost-benefit analys då beslutet om att anmäla eller inte fattas. I en sådan analys gör den utsatta en avvägning mellan upplevda för- och nackdelar med att anmäla brottet till polisen (Skogan, 1984). Upplevda fördelar kan vara känslan av att få upprättelse genom en fällande dom eller kompensation från försäkringsbolag. I bägge dessa fall krävs en anmälan för att uppnå den möjliga vinsten. Upplevda nackdelar kan baseras på rädslan för att inte bli trodd eller tagen på allvar, eller bedömningen att en anmälan inte kommer leda till en fällande dom på grund av bristande bevis. I dessa fall blir processen med att anmäla istället en förlust för den utsatta genom utsatthet för sekundär viktigmisering eller förlorad tid och energi i samband med en rättegång som inte ger upprättelse.

Bedömningsgrunder som vanligtvis tas i beaktande i en cost-benefit analys är typen av brott och dess allvarlighetsgrad (Skogan, 1984; Kilpatrick et al., 1987; Webb & Haen Marshall, 1989; Hart & Rennison, 2003; Watkins, 2005), alkoholkonsumtion i samband med brottet (Skogan, 1984; Hart & Rennison 2003; Thompson & Kingree, 2006) samt relationen till gärningspersonen (Skogan, 1984; Felson et al., 2002). En nära relation till gärningspersonen leder till en minskad anmälningsbenägenhet bland individer som utsätts för sexualbrott och våld i nära relationer (ibid.). Anmälningsbenägenheten minskar också om den utsatta själv konsumerat alkohol, då risken att utsättas för sekundär viktigmisering upplevs stor (Skogan, 1984; Hart & Rennison, 2003; Thompson & Kingree, 2006). Egendomsbrott anmäls i stor omfattning eftersom en anmälan krävs för att erhålla ekonomisk kompensation från försäkringsbolag. Våldsbrott anmäls i större utsträckning än ofredande eller hot, sannolikt som konsekvens av en högre intolerans mot fysiskt våld (Skogan, 1984; Kilpatrick

et al., 1987; Webb & Haen Marshall, 1989; Hart & Rennison, 2003; Watkins, 2005). Förutsett att anmälningsbenägenheten vid hatbrott följer samma trend finns det anledning att tro att mörkertalen för hatbrotten är särskilt höga då hatbrotten i stor utsträckning består av olaga hot och ofredande (Brå, 2014).

Studier med inriktning på hatbrott presenterar anmärkningsvärt stora variationer i anmälningsbenägenheten; från 5 procent (Bowling, 1994, refererad i Wells & Polders, 2006) till 63 procent (Kuehnle & Sullivan, 2003). Skillnaderna kan tillskrivas olika definitioner av hatbrott, ett utbrett användande av bekvämlighetsurval som rekryterats genom stödinsatser för brottsutsatta och avgränsning till vissa typer av brott. En övergripande trend är att representativa urval och en bred brottsdefinition tenderar att ha en lägre anmälningsbenägenhet, emedan studier med fokus på våldsbrott med bekvämlighetsurval presenterar en hög anmälningsbenägenhet (Kuehnle & Sullivan, 2003; Wolf Harlow, 2005; Wells & Polders, 2006). Den brittiska motsvarigheten till NTU visade initialt att hatbrott anmäldes i större utsträckning än brott utan sådana motiv, men anmälningsbenägenheten har gradvis sänkts och ligger numera på samma nivå som för brott utan hatbrottsmotiv (ONS, 2013; Iganski & Lagou, 2015).

Särskilda utmaningar vid anmälningar med hatbrottsmotiv

Brott med hatmotiv ställer särskilda krav på inblandade aktörer att kunna identifiera vilket motiv som föranlett brottet. Detta innebär högt ställda kunskapskrav på polis och åklagare vid anmälan, då det vid brott utan sådant motiv är tillräckligt att bevisa uppsåt. För den brottsutsatta gäller det att själv identifiera händelsen som ett hatbrott för att ta upp motivet i kontakt med polisen. Det är dock oklart om och i hur stor utsträckning brottsutsatta har den förståelse som krävs för att själv kunna kategorisera händelsen som ett hatbrott (Nolan et al., 2007). Det är också möjligt att den brottsutsatta avstår från att uppge sina misstankor om hatbrottsmotiv av rädsla för att inte bli trodd vid anmälningsstillfället (ibid.).

Rutinerna för hanteringen av hatbrott spelar en central roll för polisens förmåga att identifiera och kategorisera brott med hatbrottsmotiv (Cronin et al., 2007). Den uppsättning rutiner som visat sig mest effektiv består av en kombination av en generell breddning av kompetensen hos personalen som tar emot anmälningar och en specialisering av viss personal som gör en andra granskning av anmälan (ibid.). Det finns starka indikationer på att det föreligger svårigheter med kategorisering av hatbrott inom svensk polis (Brå, 2009). Under år 2008 genomförde Brå en granskning av de brott som av polisen markerats som hatbrott i RAR². Resultaten visade att 95 procent av de markerade brottsfallen inte var hatbrott enligt Brå:s definition (ibid.). Den stora skillnaden kan delvis, dock inte helt, förklaras av att myndigheterna vid tiden för undersökningen saknade gemensamma riktlinjer för katego-

2 RAR: Rationell Anmälnings Rutin. Ett digitalt system där brottsrubricering och brottskod anges. Om det föreligger ett hatbrottsmotiv skall detta anges i RAR.

risering av hatbrott. En gemensam definition av hatbrott mellan Brå, Åklagarmyndigheten och Polisen har utarbetats först under våren 2015 (Polisen, 2015).

Attityderna inom poliskåren på individnivå och organisationsnivå har en direkt påverkan på polisens förmåga att identifiera hatbrott (Nolan & Akiyama, 2002). Upplever personalen att organisationen värdesätter utredning av hatbrottsärenden tenderar personalen att vara mer effektiva i identifieringen. Om intresset istället upplevs som svagt minskar personalens benägenhet att identifiera hatbrottsärenden. Ett svagt intresse kan yttra sig i föreställningen om att hatbrott inte är ett problem som finns inom det aktuella distriktet eller att identifieringen av sådana ärenden inte betraktas som polisarbete (ibid.).

Därutöver bör polisen utbildas i samband med utvecklingen av lagstiftningen inom området (Cannon & Dirks-Linhorst, 2006). I flera amerikanska delstater har, i likhet med vad fallet är i Sverige, sexuell läggning inkluderats som skyddad grund efter det att den första lagstiftningen skett på området. Samtidigt har exempel på hur polisen kan identifiera hatbrott med sådant motiv uteblivit i utbildningsmaterial. Av denna anledning har kompetensen att utreda och identifiera hatbrott med motivet sexuell läggning varit generellt lägre än med motivbilderna ras eller religion (ibid.).

I en svensk kontext saknas det i dagsläget riktlinjer för hanteringen av hatbrottsärenden, och kompetensen inom polisen varierar mellan olika regioner (Polisen, 2015). Avsaknaden av generella rutiner för upptäckt och utredning av hatbrottsärenden bedöms vara särskilt problematisk (ibid.). Hatbrotten består därutöver i stor utsträckning av olaga hot och ofredande och gärningspersonen är i typfallet en främling (Brå, 2014). Ett sådant tillvägagångssätt resulterar vanligtvis i en avsaknad av bevisning och svårigheter att identifiera gärningspersonen. Detta har visat sig ha en negativ påverkan på upplärningsfrekvensen av hatbrott (Lyons & Roberts, 2014). En genomgång av Brå:s årliga rapporter med anmälningsstatistik av brott med hatbrottsmotiv visar en ökning från 3 681 anmälningar 2005 (Brå, 2006) till 5 510 anmälningar 2013 (Brå, 2014). Det är dock oklart huruvida ökningen är en konsekvens av den breddning i definitionen av hatbrott som Brå gjorde 2008; av att polisens rutiner för att identifiera hatbrott har förbättrats; av en faktisk ökning av hatbrotten eller om ett ökat förtroende för rättsväsendet lett till en ökad anmälningsbenägenhet.

Den aktuella studien

Baserat på en enkätundersökning med nästan 3 000 studenter och 19 intervjuer undersöks i den här studien motivets betydelse för anmälningsbenägenheten. Med grund i tidigare forskning och teoribildning testas två hypoteser; 1) att hatbrott anmäls i lägre utsträckning i jämförelse med brott utan sådant motiv, och 2) att hatbrotten i större utsträckning består av så kallat lindrigare brott med låg anmälningsbenägenhet. Därutöver genomförs en deduktiv analys av intervjuer och öppna enkätsvar med syfte att undersöka vilka faktorer som tas i beaktande i en cost-benefit analys gällande hatbrott.

Metod och material

Det datamaterial som används består av enkäter och intervjuer. Materialet har samlats in som del av projektet "Utsatthet och upplevelser av hatbrott"³, ett projekt som riktats mot studenterna på Malmö högskola. Projektets övergripande syfte är att kartlägga tolkningar, utsatthet och konsekvenser av hatbrott i en studentpopulation. Studien skiljer sig därför metodologiskt från tidigare forskning om anmälningsbenägenheten genom kombinationen av ett kvalitativt och kvantitativt underlag. En sådan kombination av metoder och material ger ett mervärde genom att det tillåter en fördjupad analys av problemet, samtidigt som risken för feltolkningar av materialet minskar (Johnson & Onwuegbuzie, 2004).

Enkäterna distribuerades i samband med ordinarie undervisning till 264 av de 277 klasser som under höstterminen 2013 läste minst 15 hp på heltid och vars undervisning var förlagd till högskolans/universitetets lokaler (totalt 9 325 registrerade studenter). Forskargruppen kunde därigenom nå 4 649 studenter, varav 2 853 deltog i enkätundersökningen (61 procent). Deltagarna i studien är representativa för de registrerade studenterna avseende könsfördelning, ålder, andel med utländsk bakgrund och fördelningen mellan nivå på utbildning.

Samtidigt som det är angeläget att studera utsatthet för hatbrott bland studentpopulation utgör samma val en begränsning av populationens representativitet i den föreliggande studien. Även om populationen är representativ för studenterna på Malmö högskola så avviker studentpopulationer från en normalpopulation i relation till åldersfördelning och i viss utsträckning även från den generella populationen inom samma ålderskategori rörande exempelvis socioekonomisk bakgrund (UKÄ, 2009). Skillnaderna har dock minskat som konsekvens av en breddad rekrytering och en ökad professionalisering av arbetsmarknaden (ibid.).

Utsatthet för brott består av självrapporterade erfarenheter av; 1) hot, mobbning⁴ eller trakasserier, 2) hot, mobbning eller trakasserier på internet, 3) blivit förföljd, jagad, knuffad, sliten i håret eller slagen med öppen hand, 4) blivit sparkad, slagen med knuten näve eller ett tillhygge, 5) utsatts för sexuellt ofredande, 6) utsatts för våldtäkt, 7) utsatts för rån eller inbrott.

Utsatthet för hatbrott definieras som ovanstående händelser i de fall de enligt brottsoffret varit motiverade av en fientlighet gentemot dennes kulturella bakgrund/ursprung, sexuella läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck.

3 I studien undersöks utsatthet för hatbrott med motiven kulturell bakgrund/ursprung, religion, sexuell läggning, kön, könsidentitet och/eller funktionsnedsättning. Den vidare definitionen är en följd av att studien planerats i en internationell kontext, där motiven kön, könsidentitet och funktionsnedsättning förekommer. Då syftet med den föreliggande studien varit att belysa en svensk kontext har enbart motiven kulturell bakgrund/ursprung, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller könsuttryck kategoriserats som hatbrott i följande analyser.

4 Utsatthet för mobbning har inkluderats då en stor del av de handlingar som utgör mobbning, såsom ofredande, olaga hot och trakasserier, är kriminaliserade. Utsatthet för mobbning bedöms även vara av hög relevans då studien berör studenters utsatthet.

Enkäten inkluderade frågor om individernas *synlighet och sårbarhet* för att undersöka om vissa grupper utsätts för hatbrott i större utsträckning i jämförelse med andra. Uti från tidigare teoribildning (Perry, 2001; Chakraborti, 2014) har demografiska variabler skapats, som kategoriserar in respondenterna i *majoritet*, *mindre synlig minoritet* och *synlig minoritet*. Bakgrund/ursprung: 1= svensk eller svenskeuropeisk, 2= europeisk eller nordamerikansk, 3= latinamerikansk, asiatisk, afrikansk, oceansk eller blandad bakgrund. Sexuell läggning: 1= heterosexuell, 2= sexuell minoritet som sällan eller aldrig är öppen, 3= sexuell minoritet som oftast eller alltid är öppen. Religion: 1= ateism, kristendom, 2= religiös minoritet, bär aldrig eller sällan religiösa symboler, 3= religiös minoritet, bär oftast eller alltid religiösa symboler. Könsidentitet: 1= man, 2= kvinna, 3= transperson. I enlighet med teoribildningen borde en sådan kategorisering återspegla en stegvis ökad risk för utsatthet för hatbrott där den synliga minoritetsgruppen utgör den mest utsatta gruppen (ibid.). Perry (2001) argumenterar för att ett sådant mönster har sin grund i sociala maktordningar, emedan Chakraborti (2014) snarare resonerar kring synlighet som en sårbarhetsfaktor.

Enkäten innehåller därutöver frågor om de som utsatts för brott under det senaste året har anmält någon händelse till polisen, samt öppna frågor där informanten uppmanas motivera sitt val att inte anmäla om informanten avstått från detta.

I slutet av enkäten fanns möjlighet för deltagare med erfarenheter av hatbrott att anmäla intresse av att delta i en intervju. 33 personer har hittills deltagit i en intervju om sina erfarenheter. I föreliggande studie ingår 17 informanter. Av dem som uteslutits har 14 erfarenhet av utsatthet för kvinnofientliga brott, brott riktade gentemot den utsattas funktionsnedsättning, eller erfarenhet av hatincidenter eller diskriminering. Dessa händelser är centrala för forskningsprojektet men inte väl lämpande för den aktuella studien. Därutöver har två intervjuer uteslutits eftersom informanten anmält de hatbrott de utsatts för.

Sammantaget har 17 semistrukturerade intervjuer genomförts med personer som utsatts för brott där motivet helt eller delvis grundats på deras kulturella bakgrund/ursprung, religion, sexuella läggning och/eller könsöverskridande identitet eller könsuttryck. 13 är kvinnor, tre är män och en är transperson.

Samtliga har erfarenhet av verbalt våld i form av trakasserier, glåpord och/eller hot. Fyra av informanterna har utsatts för misshandel, två har utsatts för sexuellt ofredande och en har utsatts för våldtäkt med hatbrottsmotiv. 14 av informanterna har utsatts för hatbrott upprepade gånger.

Sju har utsatts på grund av en fientlighet gentemot deras ursprung. Tre av dessa hade en afrikansk bakgrund, en var latinamerikansk, och tre hade en svensk bakgrund. Bland dem med svensk bakgrund uppger en att hon utsattes för att gärningspersonen trodde att hon var från Mellanöstern.

Fyra har utsatts på grund av en fientlighet gentemot deras kulturella bakgrund eller religion. Bland dem som utsatts var en muslim, en var från Mellanöstern, en informant var

rom, och en informant var kurd. Den romska och den kurdiska informanten hade också utsatts för antisemitiska hatbrott då de tolkats som judiska av gärningspersonen.

Sju har utsatts på grund av en fientlighet gentemot deras sexuella läggning och en på grund av sin könsöverskridande identitet. Samtliga som utsatts med motivet sexuell läggning uppger att hatbrotten varit homofobiskt motiverade, även om den utsatta ibland varit bisexuell eller föredragit att inte definiera sin läggning.

Intervjumaterialet innehåller i likhet med enkäten information om huruvida informanten i egenskap av utsatt avstått från att anmäla. Intervjuerna med dessa informanter innehåller även information om utsatthet som inte faller inom ramarna för hatbrott, men som likväl påverkar informanternas vardagliga tillvaro såväl som tolkning av sina erfarenheter av hatbrott.

Analytisk strategi

Resultaten inleds med en kvantitativ redogörelse för utsatthet för brott med och utan hatbrottsmotiv. Därefter undersöks skillnader i anmälningsbenägenhet. Vår hypotes är att hatbrott anmäls i lägre utsträckning än brott utan sådant motiv. För att besvara hypotesen görs en jämförelse mellan gruppernas anmälningsbenägenhet med Chi-2-test.

Det finns ett tydligt samband mellan anmälningsbenägenhet och typ av brott – ju grövre och våldsammare brott, desto högre är anmälningsbenägenheten. Samtidigt visar anmälningsstatistiken att hatbrotten till stor del består av brottstyper med låg anmälningsbenägenhet. I den aktuella studien jämförs därför typ av utsatthet mellan dem som utsatts för hatbrott och dem som utsatts för brott utan sådant motiv. Om den självrapporterade utsattheten i likhet med anmälningsstatistiken i stor utsträckning består av hot och ofredande kan detta vara en bidragande faktor till den låga anmälningsbenägenheten.

Därefter följer en tematisk analys av de öppna svaren i enkäterna och intervjuerna med syfte att besvara frågan om varför individer avstår från att anmäla hatbrott (Braun & Clarke, 2006). Detta för att klarlägga om de bedömningsgrunder som används vid avvägningen om att anmäla hatbrott skiljer sig eller visar likheter med andra brottstyper. Den tematiska analysen består av en induktiv analys där återkommande teman lyfts fram, i detta fall upplevda anledningar till att man avstod från att polisanmäla sin utsatthet. Analysen har skett i fem steg; 1) initial genomläsning av materialet, 2) ytterligare genomläsning med fokus på återkommande teman, 3) initial kategorisering i teman, 4) ytterligare bearbetning av teman, och 5) slutlig kategorisering.

Respektive tema presenteras med ett eller två exempel från de öppna enkätsvaren eller intervjuerna. Detta innebär att resultaten presenteras med ett begränsat antal exempel och få direkta citat. Med syfte att kompensera avsaknaden av flera exempel redogörs det för hur många enkät- och intervjusvar som berör respektive tema med syfte att ge läsaren en överskådlig blick om temats utbredning i det aktuella underlaget.

Resultat

Drygt hälften, 61 procent, har utsatts för brott någon gång under sitt liv (se Tabell 1). Av dessa har 17 procent utsatts för brott grundat i en fientlighet mot deras bakgrund/ursprung, sexuella läggning, religion eller utsatts för transfobiska hatbrott. Ungefär en tredjedel (36 procent) av studenterna uppger att de har utsatts för något brott under det senaste året och av dessa händelser var 16 procent hatbrott.

Tabell 1. Utsatthet för brott: I 575 av 2 583

Någon gång: I 575 (61 %)	Varav hatbrott: 263 (17 %)	
	Motiv:	
	Bakgrund/ursprung	65 %
	Sexuell läggning	18 %
	Anti-religiöst	25 %
	Transfobiskt	16 %
Senaste året: I 017 (36 %)	Varav hatbrott: 158 (16 %)	
	Motiv:	
	Bakgrund/ursprung	65 %
	Sexuell läggning	16 %
	Anti-religiöst	28 %
	Transfobiskt	21 %

Av dem som angett att de utsatts för hatbrott vid något tillfälle har en fjärdedel (25 procent) utsatts med flera motiv. Motsvarande andel bland dem som utsatts för hatbrott det senaste året är 27 procent. Den vanligaste överlappningen finns mellan motivgrunderna religion och kulturell bakgrund/ursprung.

I Tabell 2 redovisas utsatthet för hatbrott uppdelat på motiv och självdefinierad grupp-tillhörighet. Vi vill lyfta fram att utsattheten inte nödvändigtvis behöver vara direkt kopplad till självrapporterad grupptillhörighet då det är *gärningspersonens tolkning* av den utsatta som motiverar brottet.

I likhet med tidigare studier utsätts de som tillhör en minoritetsgrupp i större utsträckning än de som tillhör en majoritetsgrupp. De som tillhör en synlig minoritetsgrupp, dvs. de som har en annan bakgrund än svensk, europeisk eller nordamerikansk (18 procent), de som oftast eller alltid är öppna med sin sexualitet (15 procent) (och inte identifierar sig som heterosexuella), transpersoner (40 procent) och religiösa minoriteter med synliga symboler (34 procent), är mer utsatta än mindre synliga grupper. Ett undantag är sexuella minoriteter där andelen utsatta är lika stor bland dem som alltid eller oftast är öppna med sin sexuella läggning och dem som sällan eller aldrig är öppna. För sexuella minoriteter verkar alltså synlighet spela mindre roll för risken att utsättas för brott.

Tabell 2. Utsatthet med respektive motiv fördelat efter grupptillhörighet
N = 2 853

Motiv	Majoritet		Mindre synlig minoritet		Synlig minoritet		Kendall's tau
	Antal	Andel utsatta	Antal	Andel utsatta	Antal	Andel utsatta	
Bakgrund/ ursprung	399	3 %	441	8 %	193	18 %	0,208**
Sexuell läggning	2 390	0,4 %	69	14 %	193	15 %	0,319**
Religion/ världsåskådning	1 975	0,1 %	599	4 %	67	34 %	0,194**
Könsidentitet/ könstillhörighet	751	2 %	1 800	20 %	104	40 %	0,252**

*p ≤ 0,05, ** p ≤ 0,01, ***, p ≤ 0,001

Den upprepade utsattheten är signifikant högre bland de studenter som har erfarenheter av hatbrott, effekten är medelstor (se Tabell 3). Skillnaden framträder främst vid utsatthet tre eller fler gånger. En så hög nivå av upprepade utsatthet kan vara en indikation på att utsattheten för hatbrott blivit en del av vardagen.

Tabell 3. Upprepade utsatthet med och utan hatbrottsmotiv senaste året
n = 1 017

Antal gånger individen utsatts för brott	Utan hatbrottsmotiv, n = 859	Med hatbrottsmotiv, n = 158
En gång	33 %	13 %
Två gånger	18 %	15 %
Tre eller fler gånger	48 %	73 %

$\chi^2(2, n = 1 009) = 34,68^{***}$, Cramer's V = 0,19

*p ≤ 0,05, ** p ≤ 0,01, ***, p ≤ 0,001

Sammantaget visar dessa initiala resultat att många som utsätts för hatbrott har utsatts med flera motiv, att minoriteter är särskilt drabbade och att den upprepade utsattheten inom gruppen är hög.

Anmälningbenägenhet

Anmälningbenägenheten i populationen är låg oavsett motiv men brott med hatbrottsmotiv anmäls signifikant mindre ofta än brott utan sådant motiv (se χ^2 i tabell 4), och stödjer därmed studiens första hypotes. Resultaten bör dock tolkas med viss försiktighet då effektstorleken är liten ($\Phi = -0,07$), vilket antyder att sambandet mellan anmälningbenägenhet och motiv är svagt.

Totalt har endast 19 personer, dvs. 12 procent av de som utsatts för hatbrott, av de 158 som utsatts för hatbrott under det senaste året anmält händelsen till polisen. Ungefär var femte har anmält brott utan hatmotiv (21 procent). Bland dem som utsatts för hatbrott med motivet sexuell läggning eller hatbrott med transfobiska motiv har endast en person anmält att de utsatts för brott med de respektive motiven. Anmälningbenägenheten är något högre bland dem som utsatts för hatbrott riktade mot deras religion (11 procent) och högst bland dem som utsatts för hatbrott riktat mot deras kulturella bakgrund/ursprung (17 procent). De som anmäler tillhör i regel en minoritetsgrupp med undantag för brotten riktade mot personens kulturella bakgrund/ursprung där hälften av de som anmält har en svensk eller svensk-europeisk bakgrund.

Tabell 4. Anmälningbenägenhet för brott med respektive utan hatbrottsmotiv senaste året

	Anmält	Ej anmält
Utan hatbrottsmotiv, n = 859	20 %	80 %
Med hatbrottsmotiv ^a , n = 158	12 %	89 %
Bakgrund/ursprung, n = 102	17 %	83 %
Sexuell läggning, n = 26	-	96 %
Anti-religiöst, n = 45	11 %	89 %
Transfobiskt, n = 33	-	94 %

$\chi^2 (1, n = 1\,009) = 5,53^*$, $\Phi = -0,07$

^aDet finns individer inom gruppen som inte anmält hatbrott de utsatts för; men som anmält ett annat brott utan sådant motiv. I dessa fall har dessa kodats som att de inte anmält ett/flera hatbrott.

^bCellantal på färre än 5 redovisas ej.

* $p \leq 0,05$, ** $p \leq 0,01$, *** $p \leq 0,001$

Tabell 5 visar utsatthet för brott, med och utan hatbrottsmotiv. Utsattheten för hot, mobbing och trakasserier är signifikant högre bland utsatta för hatbrott och effekten kan betraktas som medelstor. Studien bekräftar därmed tidigare forskning inom området och ger stöd för den andra hypotesen att utsattheten bland individer som utsatts för hatbrott till större del består av olaga hot och ofredande. Det finns inga signifikanta skillnader i utsattheten för våldsbrott och våldtäkt vid utsatthet med eller utan hatmotiv. Utsattheten för sexuellt ofredande, rån och/eller inbrott är signifikant högre bland dem som inte har utsatts för hat-

brott under det senaste året. Effektstorleken vid dessa brottstyper är små varför resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

Skillnaden i proportionen mellan utsatthet för verbalt våld som hot, mobbning och trakasserier och egendomsbrott som rån och/eller inbrott är sannolikt en bidragande faktor till varför hatbrotten anmäls i lägre utsträckning än brott utan sådant motiv.

Tabell 5. Utsatthet för brott med och utan hatbrottsmotiv senaste året

n = 1 017

Typ av utsatthet	Utan hatbrottsmotiv, n = 859	Med hatbrottsmotiv, n = 158
Hot, mobbning, trakasserier	22 %	61 %
$\chi^2 (1, n = 1 001) = 91,44^{***}, \Phi = 0,30$		
Hot, mobbning, trakasserier på internet	13 %	22 %
$\chi^2 (1, n = 1 003) = 6,78^{**}, \Phi = 0,08$		
Blivit förföljd, jagad, sliten i håret eller slagen med öppen hand	21 %	22 %
$\chi^2 (1, n = 995) = 0,007, \Phi = -0,003$		
Blivit sparkad, slagen med knuten näve eller tillhygge	9 %	6 %
$\chi^2 (1, n = 999) = 0,83, \Phi = -0,03$		
Utsatts för sexuellt ofredande; kränkande beröring, tafsande, kyssar och liknande	54 %	25 %
$\chi^2 (1, n = 982) = 33,94^{***}, \Phi = -0,19$		
Våldtäkt, tvingad att ha sex mot sin vilja	5 %	3 %
$\chi^2 (1, n = 999) = 0,51, \Phi = -0,02$		
Rån eller inbrott	23 %	10 %
$\chi^2 (1, n = 991) = 12,76^{***}, \Phi = -0,11$		

a Det finns individer inom gruppen som utsatts för brott utan hatbrottsmotiv, dessa har uteslutits ur χ^2 och frekvenser: Antalen baseras enbart på utsatthet för brott med hatbrottsmotiv.

*p ≤ 0,05, ** p ≤ 0,01, ***, p ≤ 0,001

Mot denna bakgrund utgör följande avsnitt en fördjupning om varför man avstår från anmälan. Analyserna baseras på enkäternas öppna svar och intervjuerna.

Att avstå från anmälan

Bland dem som inte anmält brott (158) hade många erfarenheter av utsatthet för hatbrott vid flera tillfällen (totalt 206 incidenter senaste året). Sammantaget har 185 öppna svar analyserats av 206 möjliga. 17 av deltagarna besvarade inte den öppna frågan. Ett fåtal svar (n = 4) var för informationsfattiga för att möjliggöra en analys, och har därför uteslutits.

Därutöver analyseras de 17 intervjuer där informanter avstått från att anmäla ett eller flera hatbrott som de utsatts för.

Analysen resulterade i fem övergripande teman; 1) händelsen trivialiseras, 2) utsattheten har normaliserats, 3) utsattheten hanteras på ett annat sätt, 4) lågt förtroende för polisen och/eller 5) upplevelsen av att rättsprocessen inte kan uppfylla behoven hos den utsatta. Det bör poängteras att dessa kan överlappa, detta gäller särskilt för intervjumaterialet där informanterna inte haft ett begränsat utrymme att uttrycka sig på.

Det vanligaste skälet att avstå från att anmäla är att *händelsen trivialiseras* och därmed inte upplevs som tillräckligt allvarlig för att en polisanmälan ska vara motiverad. Detta framgår av enkäter (46 av 189) såväl som intervjuer (11 av 17). Temat är särskilt framträdande bland dem som utsatts för mobbning, verbala trakasserier och/eller hot med hatbrottsmotiv. Tröskeln för när en händelse betraktas som tillräckligt allvarlig varierar och utgår från en subjektiv bedömning av händelsens allvar. En homosexuell kvinna med afrikansk bakgrund som deltog i en intervju berättade att hon regelbundet utsätts för rasistiska och homofoba glåpord och trakasserier. Hon förklarar att hon inte anmäler något så länge det inte är ett våldsbrott och kallar glåporden och trakasserier för "småsaker". En annan informant som regelbundet utsätts för hot och trakasserier som konsekvens av sitt engagemang i minoritetspolitiska frågor, förklarade snarare att han enbart anmälde de hot som verkade särskilt grova. Vad som ses som tillräckligt allvarligt varierar således mellan olika individer. Flera uttrycker också en osäkerhet om händelsen var tillräckligt allvarlig för att vara brottslig.

Det förekommer att individer avstår från att anmäla på grund av en *normalisering av utsattheten* (enkäterna: 38 av 189, intervjuerna: 11 av 17). Med normalisering menas här att individen förväntar sig att hatbrott sker. En följd av denna upplevelse blir att individen avstår från att anmäla. Till skillnad från föregående tema är normaliseringen jämnt fördelad oavsett brottstyp. En man från Mellanöstern som utsätts för rasistiska glåpord skriver i sitt öppna svar att det är "En vanlig sak som man blivit van med att sortera ut". En transperson som utsätts för sexuellt ofredande skriver: "Det känns som det är väldigt vanligt och därför accepterat och okej att göra." Som dessa två kommentarer illustrerar är normaliseringen en konsekvens av händelsernas upprepning såväl som generella attityder och normer om hot och våld med dessa motiv. I intervjuerna framgår det särskilt tydligt att många dessutom förväntar sig att utsättas även i framtiden.

Det finns beskrivningar av hur de som utsatts väljer att *hantera utsattheten på ett annat sätt* än genom att anmäla händelsen till polisen (enkäterna: 35 av 189, intervjuerna: 6 av 17). En del vänder sig till en annan aktör än polisen. Denna andra aktör har vanligtvis koppling till platsen där utsattheten ägde rum. En av dem som deltog i en intervju beskrev hur hon som tonåring blivit vägrad att stiga på en buss för att hon hade mörk hy. Istället för att kontakta polisen tog hennes vänner kontakt med bolaget som ansvarade för kollektivtrafiken. På samma sätt vänder sig en del till arbetsplatsen om utsattheten skett där. Andra beskriver

att de konfronterat gärningspersonen direkt och därmed fått upprättelse. Ytterligare några beskriver att de istället väljer att vända sig till familj och vänner. En muslimsk kvinna som utsatts för trakasserier på internet skriver i sitt öppna svar om varför hon inte anmält: "För att jag löste allt på egen hand med hjälp av nära och kära."

I enkäter (34 av 189) och intervjuer (4 av 17) finns personer som beskriver att de avstått från att anmäla på grund av ett *lågt förtroende* för polisen. Vissa av dessa har negativa erfarenheter av kontakt med polisen sedan tidigare. En bisexuell kvinna som utsatts för homofobiska hot och trakasserier deltog i en intervju och berättade om sina erfarenheter. Hon bevittnade våld i hemmet som barn och hade en negativ upplevelse av det polisförhör som gjordes i samband med en anmälan mot den våldsamma föräldern. Även om informanten senare haft positiva möten med polisen har inte något förtroende kunnat byggas upp. Liknande negativa upplevelser av polisen beskrivs i enkäter såväl som intervjuer i samband med anmälningar av andra brott, vid offentliga arrangemang, demonstrationer, m.m. Av de öppna enkätsvaren framgår det även att individer förlorar förtroendet för polisen som konsekvens av att polisen upplevs som intolerant. I dessa fall upplever individen att polismyndigheten präglas av samma attityder som gärningspersonen motiverat brottet med. En skriver i sitt öppna svar: "Det finns ingen poäng med det. Se bara hur polisen i Skåne behandlar romer, det skulle inte leda någonstans." Det låga förtroendet är således såväl en konsekvens av tidigare upplevelser i mötet med polisen som en föreställning om attityderna inom polismyndigheten.

Slutligen avstår vissa från att polisanmäla händelsen utifrån en upplevelse av att *rättsprocessen inte kan uppfylla behoven den utsatta har* (enkäterna: 27 av 189, intervjuerna: 4 av 17). I de fall bevis saknas blir detta ett tydligt skäl för att avstå från att anmäla eftersom rättsprocessen då inte kommer uppfylla behovet av en fällande dom. Avsaknad av bevisning kan vara en avsaknad av synliga fysiska skador, frånvaro av vittnen och att gärningspersonen är okänd. En bedömning görs även utifrån egna känslomässiga behov som står i kontrast med hur rättsprocessen upplevs; man har inte energi att gå igenom en rättsprocess, man beskriver ett behov av att inte behöva tänka på utsattheten och/eller ett behov av att få fortsätta med det man gjorde innan brottet och inte låta utsattheten "förstöra dagen". En informant som deltog i en intervju var utbytesstudent från ett afrikanskt land. Hon berättade att hon regelbundet utsatts för sexuella trakasserier på grund av sin hudfärg sedan hon kom till Sverige. Eftersom hon vanligtvis utsattes när hon och hennes vänner var ute och dansade beskrev hon ett behov av att få fortsätta kvällen – att få dansa var hennes sätt att hantera studiestressen. Då aktiviteten hade ett så stort affektivt värde ville hon inte avbryta för polisförhör. Eftersom detta skedde på uteställen som drar många besökare var det svårt med vittnen – det är för trångt för att se vad som händer eller vem som gör vad. Därutöver beskrev hon att även om hon skulle kontakta polisen eller vakter så brukade gärningspersonerna snabbt avvika från platsen.

Diskussion

I linje med tidigare forskning visar studien att synliga minoriteter är särskilt utsatta för hatbrott. Nivån av upprepad utsatthet bland dem som utsätts för hatbrott är dessutom hög. Att utsättas vid upprepade tillfällen kan få följderna att enskilda och så kallat lindrigare händelser ger allvarliga konsekvenser – något som är viktigt att ha i åtanke i mötet med denna grupp. Det innebär också att utsattheten för hatbrott inte kan förstås som enskilda händelser. För den utsatta är hatbrotten inte över efter en enskild händelse; den utsatta löper stor risk att drabbas igen och har med hög sannolikhet drabbats tidigare. Resultaten rörande frekvens och nivå av utsatthet är dock sannolikt större i en studentpopulation i jämförelse med en normalpopulation. Detta som en konsekvens av att studentpopulationer i stor utsträckning avser åldersgrupper med en hög nivå av utsatthet (Brå, 2015).

Anmälningssbenägenheten bland utsatta för hatbrott är signifikant lägre i jämförelse med utsatta för brott utan sådant motiv. Benägenheten att anmäla bland dem som utsätts för hatbrott varierar också utifrån motivbilden. Detta innebär att anmälningssstatistiken inom området underskattar utsattheten i vissa grupper. Det bör dock förtydligas att studien i detta fall är begränsad till små grupper, vilket gör att dessa resultat bör tolkas med försiktighet. Detsamma gäller för anmälningssbenägenheten vid grövre brottstyper. Studentpopulationen i den aktuella studien har en lägre anmälningssbenägenhet i jämförelse med anmälningssbenägenheten i NTU (Brå, 2014). Detta kan bero på att NTU har fokus på grövre händelser, men det kan också vara så att studenter som grupp har en låg anmälningssbenägenhet.

Resultaten från enkäter såväl som intervjuer ger dock stöd för att den lägre anmälningssbenägenheten delvis är en konsekvens av att hatbrotten i stor utsträckning består av verbala hot och trakasserier, och att utsattheten har normaliserats. Därutöver vittnar gruppen om ett lågt förtroende för polisen och en rättsprocess som inte kan uppfylla deras behov.

Den trivialisering och normalisering av hatbrotten som beskrivs i intervjuer och öppna enkätsvar ger uttryck för en slags "blindhet" inför hatbrotten: händelserna sker men upplevs i liten utsträckning som direkt brottsliga eller straffbara. Av denna anledning sker det sällan en övervägning om att anmäla vid tillfället för själva brottet. Studien visar därmed att allmänheten behöver mer information om vad hatbrott är. Det kan vara gynnsamt med riktad information till grupper vars anmälningssbenägenhet är särskilt låg, exempelvis genom intresseorganisationer.

Bland dem som beskriver att de hanterar utsattheten på ett annat sätt, har ett lågt förtroende för polisen, eller att rättsprocessen inte kan uppfylla deras behov sker en tydligare avvägning om att anmäla eller inte utifrån en cost-benefit analys. Både bland dem med ett lågt förtroende för polisen och dem som upplever att en rättsprocess inte kan uppfylla deras behov beskrivs en generell misstro mot polisen och rättsväsendet, men i vissa fall även en rädsla för att utsättas för sekundär viktigmisering. De som hanterar sin utsatthet på ett annat sätt än genom en anmälan identifierar på ett tydligt sätt andra aktörer eller lösningar för att hantera

sin utsatthet. Denna grundar sig i analys av möjliga för- och nackdelar med att lyfta sin utsatthet i olika kontexter, såsom ens arbetsplats i sådana fall att gärningspersonen varit en kollega eller liknande. Samtidigt saknas andra bedömningsgrunder som används vid andra brottstyper, såsom alkoholkonsumtion eller relation till gärningspersonen. Studien ger därmed stöd för att de bedömningsgrunder som används vid utsatthet för hatbrott är specifika.

Resultaten visar att polisens agerande i yttre tjänst, vid hatbrott såväl som vid andra uppdrag, har en påverkan på anmälningsbenägenheten. Arbetet med att öka anmälningsbenägenheten i gruppen går hand i hand med ett bättre bemötande av polisen, och att ta så kallade lindriga brott med hatmotiv på allvar då den större delen av hatbrotten består av trakasserier, ofredande och hot. Detta står i skarp kontrast till föreställningen om hatbrott som fysiskt våldsamma – en föreställning som media har särskilt ansvar för att ha konstruerat. Om föreställningen av hatbrotten ändras till att mer korrekt återspegla verkligheten kan även anmälningsbenägenheten öka.

Slutsatser

Det finns ett särskilt behov av att studera hatbrott som en specifik form av utsatthet. Utsattheten kännetecknas av att den i huvudsak består av verbalt våld i form av hot, trakasserier och ofredande som sker vid upprepade tillfällen och begås av främlingar. Vad beträffar anmälningsbenägenheten inom gruppen är den särskilt låg till följd av dels trivialisering och normalisering av utsattheten, dels ett lågt förtroende för polisen och en upplevelse av att rättsväsendet inte kan uppfylla behoven hos den utsatta. Detta innebär att det behövs särskilda åtgärder för att öka anmälningsbenägenheten inom gruppen, och att rättsväsendet i större utsträckning behöver kunna tillgodose de behov som gruppen har.

Referenser

- Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2): 77–101.
- Brå (2008) *Brottsoffers benägenhet att polisanmäla brott*. Rapport 2008:12. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: Fritzes.
- Brå (2009) *Hatbrott 2008 Polisanmälningar där det i motivbilden ingår etnisk bakgrund, religiös tro, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck*. Rapport 2009:10. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: Fritzes.
- Brå (2014) *Hatbrott 2013. Statistik över polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott*. Rapport 2014:14. Brottsförebyggande rådet. Stockholm: Fritzes.
- Brå (2015) *Utsatthet för brott 2014. Resultat från nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2015*. Brottsförebyggande rådet. ISSN: 1100-6676.
- Cannon, K. D. & Dirks-Linhorts, A. (2006) How will they understand if we don't teach them? The status of criminal justice education on gay and lesbian issues. *Journal of Criminal Justice Education*, 17(2): 262–278.

- Chakraborti, N. (2014) Re-thinking hate crime: fresh challenges for policy and practice. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(10): 1–17.
- Coenders M. & Scheepers P. (2003) The effect of education on nationalism and ethnic exclusionism: an international comparison. *Political Psychology*, 24(2): 313–343.
- Cronin, S., McDewitt, J., Farrell, A. & Nolan, J. J. (2007) Bias-crime reporting organizational responses to ambiguity, uncertainty, and infrequency in eight police departments. *American Behavioral Scientist*, 51(2): 213–231.
- Felson, R. B., Messner, S. F., Hoskin, A. W. & Deane, G. (2002) Reasons for reporting and not reporting domestic violence to the police. *Criminology*, 40(3): 617–647.
- Hart, T. C. & Rennison, C. (2003) *Reporting crime to the police, 1992–2000*. U.S. Department of Justice: Bureau of Justice Statistics.
- Iganski, P. & Lagou, S. (2009) How hate crimes hurt more: evidence from the British Crime Survey. I: P. Iganski (red.) *Hate crimes. The consequences of hate crime*. Westport: Praeger.
- Iganski, P. & Lagou, S. (2015) The personal injury of 'hate crime'. I: N. Hall, A. Corb, P. Giannasi & J. Grieve (red.) *The Routledge International Handbook on Hate Crime*. London: Routledge.
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie A. J. (2004) Mixed methods research: a research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7): 14–26.
- van Kesteren, J., van Dijk, J. & Mayhew, P. (2013) The international crime victims surveys: a retrospective. *International Review of Victimology*, 20(1): 49–69.
- Kilpatrick, D. G., Saunders, B. E., Veronen, L. J., Best, C. L. & Von, J. M. (1987) Criminal victimization: life-time prevalence, reporting to police, and psychological impact. *Crime and Delinquency*, 33(4): 478–489.
- Kuehnle, K. & Sullivan, A. (2003) Gay and lesbian victimization reporting factors in domestic violence and bias incidents. *Criminal Justice and Behavior*, 30(1): 85–96.
- Kutnjak Ivkovic, S. (2008) A comparative study of public support for the police. *International Criminal Justice Review*, 18(4): 406–434.
- Kääriäinen, J. & Sirén, R. (2011) Trust in the police, generalized trust and reporting crime. *European Journal of Criminology*, 8(1): 65–81.
- Lyons, C. J. & Roberts, A. (2014) The difference "hate" makes in clearing crime: an event history analysis of incident factors. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 30(3): 268–289.
- McDewitt, J., Balboni, J., Garcia, L. & Gu, J. (2001) Consequences for victims: a comparison of bias- and non-bias-motivated assaults. *The American Behavioral Scientist*, 45(4): 697–713.
- Moran, L. J. & Sharpe, A. N. (2004) Violence, identity and policing: the case of violence against transgender people. *Criminal Justice*, 4(4): 395–417.
- Nolan, J. & Akiyama, Y. (2002) Assessing the climate for hate crime reporting in law enforcement organizations: a force-field analysis. *The Justice Professional*, 15(2): 87–103.
- NUS. (2011) *No place for hate. Hate crimes and incidents in further and higher education: sexual orientation and gender identity*. London: National Union of Students.
- NUS. (2012) *No place for hate. Hate crimes and incidents in further and higher education: race and ethnicity*. London: National Union of Students.
- ONS. (2013) *An overview of hate crime in England and Wales*. Home Office: Ministry of Justice, Office for National Statistics.
- Perry, B. (2001) *In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes*. New York/London: Routledge.
- Perry, B. (2011) Identity and hate crime on Canadian campuses. *Race and Justice*, 1(4): 321–340.
- Perry, B. & Alvi, S. (2012) We are all vulnerable: the in terrorem effects of hate crimes. *International Review of Victimology*, 18(1): 57–71.
- Polisen (2015) *Återredovisning av regeringsuppdraget beträffande hatbrott*. Rapport A121.608/2014: 426.

- RFSL (2013) *Misstro – om hbtq-personers förtroende för lika samhällsinsatser och vad som behöver förändras*. Stockholm: RFSL.
- Riessman, C. K. (2008) *Narrative Methods for the Human Sciences*. Los Angeles: Sage Publications.
- SFS. (2008) *Klara dig själv – SFS rapport om studenters möjlighet att fullfölja studierna*. Sveriges Förenade Studentkårer.
- Skogan, W. G. (1984) Reporting crimes to the police: the status of world research. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 21(2): 113–137.
- SOU 2000:47. *Mångfald i högskolan*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- SOU 2005:56. *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*. Stockholm, Kulturdepartementet.
- SOU 2006:30. *Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet*. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.
- Thompson, M. P. & Kingree, J. B. (2006) The roles of victim and perpetrator alcohol use in intimate partner violence outcomes. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(2): 163–177.
- Universitetskanslersämbetet (tidigare Högskoleverket). (2009) *Uppföljning av lärosätenas arbete med breddad rekrytering 2006–2008*. Rapport 2009:18.
- Van Damme, A., Pauwels, L. & Svensson, R. (2015) Why do Swedes cooperate with the police? A SEM analysis of Tylers's procedural justice model. *European Journal of Criminal Policy Research*, 21: 15–33.
- Watkins, A. M. (2005) Examining the disparity between juvenile and adult victims in notifying the police: a study of mediating variables. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 42(3): 333–353.
- Webb, V. J. & Haen Marshall, I. (1989) Response to criminal victimization by older Americans. *Criminal Justice and Behavior*, 16(2): 239–259.
- Wells, H. & Polders, L. (2006) Anti-gay hate crimes in South Africa: Prevalence, reporting practices, and experiences of the police. *Agenda: Empowering women for gender equity*, 20(67): 20–28.
- Wolf Harlow, C. (2005) *Hate crime reported by victims and police – national criminal victimization survey uniform crime reporting*. U.S. Department of Justice: Bureau of Justice Statistics.